voorstel

Zwolle

Raadsbrief over artikel 45 vragen

Datum 26 maart 2024

Onderwerp	Beantwoording artikel 45 vragen van ChristenUnie, D66 en CDA over Oost-Europese migranten
Versienummer	1.0
Portefeuillehouders	Peter Snijders en Dorrit de Jong

Bijlagen

Ontwerp besluit
De raad wordt voorgesteld kennis te nemen van de beantwoording van de artikel 45 vragen over Oost-Europese migranten.

Datum 26 maart 2024

Inleiding
De fracties van ChristenUnie, D66 en CDA stelden op 1 maart 2024 schriftelijke vragen over Oost-Europese migranten.

Kernboodschap
Hieronder vindt u een beantwoording op deze vragen.

Vraag 1. Heeft het college zicht op het aantal Oost-Europese migranten dat vast en tijdelijk verblijft in Zwolle? Zo nee, wat doet het college om dat in kaart te brengen?

Er zijn in Nederland negentien gemeenten met een RNI-loket. Zwolle is daar één van. Iemand die zich registreert in de gemeente Zwolle kan ook in een ander deel van Nederland verblijven. Veelal registreren mensen zich bij het loket waar men het snelste aan de beurt is.

Bij de registratie van niet-ingezetenen (RNI) vragen we mensen hoelang zij in Nederland gaan verblijven. Is het verblijf korter dan vier maanden, dan wordt iemand geregistreerd in de RNI. Dit zijn veelal arbeidsmigranten. Wanneer een arbeidsmigrant langer dan vier maanden in Nederland verblijft, moet hij zich inschrijven in de basisregistratie van zijn woongemeente.

Bij de registratie in de RNI vragen we om het buitenlandse woonadres en het eerste Nederlandse verblijfsadres. Voor het registreren van het Nederlandse verblijfsadres en de contactgegevens is toestemming van betrokkene nodig. De meeste arbeidsmigranten verstrekken die gegevens. Het Nederlandse adres wat zij opgeven is niet altijd het eerste verblijfsadres, maar betreft soms ook het adres van de werkgever.

De Rijksdienst voor Identiteitsgegevens (RvIG) publiceert cijfers van het aantal registraties van niet-ingezetenen per gemeente. De laatste publicatie was op 12 februari 2024. Uit het overzicht blijkt dat in oktober 2023 tot en met januari 2024 45 personen zich hebben ingeschreven met een tijdelijk adres in de gemeente Zwolle. Daarbij gaat het om 35 verschillende adressen.

Vraag 2. Kan het college aangeven hoeveel van deze migranten in Zwolle werkzaam is of de regio? Zijn er cijfers van 'short stay' inschrijving bij het RNI-loket?

Bij de inschrijving in de RNI registreren we geen gegevens over werkgevers. We weten uit ervaring dat het grootste deel van de arbeidsmigranten werkzaam is buiten de gemeente Zwolle.

Vraag 3. Met het oog op de kwetsbaarheid voor uitbuiting van deze groep migranten: Is het college op de hoogte van het aantal Oost-Europese migranten dat momenteel wordt uitgebuit of het risico loopt om uitgebuit te worden in Zwolle en/of onze regio?

In het landelijk programma Samen tegen mensenhandel is aandacht voor de (doorontwikkeling van de) aanpak van arbeidsuitbuiting. De Nederlandse Arbeidsinspectie werkt samen met diverse partners, waaronder gemeenten, aan een integrale aanpak ervan. Als gemeente hebben we een meldpunt waar signalen van mensenhandel, waaronder arbeidsuitbuiting, gemeld kunnen worden.

De Arbeidsinspectie ontvangt geregeld verzoeken van gemeenten en regio's om detailinformatie te mogen ontvangen. De Arbeidsinspectie verstrekt geen gegevens buiten datgene wat zij zelf openbaar maakt en vergezeld laat gaan van een uitgebreide toelichting bij die gegevens. Inspectieresultaten op het niveau van werkgevers die betrekking hebben op overtredingen van de Wet arbeid vreemdelingen (Wav), Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag (WML) en Wet allocatie arbeid door intermediairs (Waadi) worden gepubliceerd op https://resultaten.nlarbeidsinspectie.nl.

Het Veiligheidsnetwerk Oost-Nederland levert dit jaar een dashboard mensenhandel over 2023 op, waarin regionale cijfers over arbeidsuitbuiting staan.

We hebben geen signalen ontvangen van uitbuiting van deze groep migranten. We zijn ons bewust van het risico dat arbeidsmigranten lopen om uitgebuit te worden. Medewerkers worden getraind om mogelijke signalen van arbeidsuitbuiting te herkennen.

Vraag 4. Heeft het college zicht op het aantal Oost-Europese migranten dat momenteel geen vast onderdak heeft of zelfs dakloos is? In hoeverre is er al gestart met de ETHOS-telling, waar deze doelgroep in meegenomen dient te worden?

Er bestaat geen eenduidig beeld van de groep Oost-Europese migranten. Een groot deel van deze groep is vaak niet gebonden aan één gemeente of regio en reist door het land. Stichting Barka, een stichting die (ex)arbeidsmigranten helpt bij de terugkeer naar hun thuisland, spreekt landelijk van ongeveer 5000 personen. Dit is een inschatting. In de gemeente Zwolle hebben in de maand januari 22 Oost-Europese migranten zich gemeld bij de winteropvang van de maatschappelijke opvang. Deze regeling is van kracht tijdens koude perioden. De gemeente faciliteert dan extra slaapplekken die toegankelijk zijn voor iedereen. De opvanglocatie en het Streetcare team van Creating Balance hebben contact met stichting Barka.

De inschrijving voor de derde ETHOS-telling staat nu open tot en met juni 2024. De daadwerkelijke telling start eind 2024 en inzicht in cijfers volgt in 2025. Eerdere deelname is niet mogelijk. De gemeente Zwolle is aangemeld voor de volgende ETHOS-telling.

Vraag 5. Heeft het college zicht op de werkgevers, uitzendbureaus en verhuurders die arbeidsmigranten in dienst hebben of huisvesten? In hoeverre bent u daarmee in contact?

We hebben contact met werkgevers en uitzendbureaus waarmee we afspraken maken voor de RNI-registraties. Dit betreffen grotendeels werkgevers en uitzendbureaus die gevestigd zijn buiten de gemeente Zwolle. Zoals genoemd bij vraag 2 registreren we bij een RNI-registratie geen gegevens over werkgevers.

We hebben geen zicht op verhuurders die arbeidsmigranten huisvesten. Het beeld bestaat dat een groot deel van de arbeidsmigranten woont in de omliggende gemeenten.

Vraag 6. De laatste maanden valt het onze fracties op dat er meer bedelaars in Zwolle zichtbaar zijn. In hoeverre is er in Zwolle sprake van gedwongen bedelaars? Als dergelijke cijfers er zijn, zou het college willen aangeven wat zij hiervan vindt?

Zoals aangegeven in de beantwoording van de schriftelijke vragen over het bedelverbod, zien wij een duidelijke toename van bedelaars in Zwolle sinds de zomer vorig jaar. Het beeld is dat er sprake is van groepen bedelaars uit Oost-Europa die goed georganiseerd zijn en waarvoor bedelarij een verdienmodel is. Het onlangs afgegeven bedelverbod is een belangrijk instrument om dit verder in beeld te brengen. In de raadsvergadering van 25 maart hebben wij uw raad toegezegd aan het einde van het derde kwartaal de eerste ervaringen met het bedelverbod te delen, waarbij ook wordt meegenomen of de tijd al rijp is om het bedelverbod geheel of gedeeltelijk in te trekken.

Vraag 7. Zijn er regionale overleggen waarin het thema van Oost-Europese migratie ter sprake komt? Ook in relatie tot dakloosheid, arbeidsuitbuiting en bedelen? Zo nee, zou het college dit willen agenderen?

Ja. Er bestaat een regionaal plan van aanpak voor de regio IJsselland ‘Samen tegen mensenhandel’. De gemeente werkt samen met netwerkpartners aan de aanpak van mensenhandel, inclusief arbeidsuitbuiting. Eens in de vier weken worden signalen van mensenhandel, en daarmee ook arbeidsuitbuiting, besproken op de Weeg- en Monitortafel van het Zorg & Veiligheidshuis IJsselland.

Vraag 8. Zijn er trends te signaleren als het gaat om Oost-Europese migranten? Zo ja, wat vindt het college daarvan en acht zij beleid noodzakelijk?

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) signaleert op landelijk niveau meerdere trends als het gaat om (Oost-)Europese migranten:

- Het aantal arbeidsmigranten neemt toe. En zal naar verwachting toe blijven nemen. Op dit moment zijn er naar schatting 800.000 arbeidsmigranten in Nederland. In 2030 zijn dit er naar verwachting 1,2 miljoen.
- Een belangrijk aspect van arbeidsmigratie is huisvesting. Nederland is voor arbeidsmigranten steeds minder aantrekkelijk door de beperkte huisvestingsmogelijkheden. Onder de arbeidsmigranten die zich hier wel vestigen zien we een toename in problematiek, zoals verslaving.
- Onlangs publiceerde de Adviesraad Migratie een rapport over een landelijke trend aangaande de detachering van arbeidsmigranten. Arbeidsmigranten die in Nederland werken maar in dienst zijn van een bedrijf in een ander Europees land, kunnen makkelijker worden uitgebuit. Het is onduidelijk of in die gevallen de Nederlandse regels gelden of de regels van het land dat de arbeidsmigrant detacheert. Voor gemeenten is het lastig om te handelen op deze trend. Zij hebben niet de benodigde opsporingsbevoegdheden en gegevens ontbreken.

Het college kijkt of er naar aanleiding van deze trends en genoemde signalen integraal beleid voor Oost-Europese migranten noodzakelijk is.

Openbaarheid
Deze nota is openbaar.

Datum 26 maart 2024

Burgemeester en wethouders van Zwolle,

burgemeester, Peter Snijders

secretaris, Dick Emmer